

lidet hensynsfuld Behandling af store Dele af Landbrugets Befolkning at henvise dem til, naar de vil dyrke Jord, at gaa til andre Landsdele. Det er næsten den diametrale Modsetning til Stavnsbaandet, det er en Art Landsdelsforvisning. Derfor er Adgang til Ekspropriation efter vor Opfattelse nødvendig. Og den er nødvendig, selv om man i øvrigt ikke staar paa vort Standpunkt, at enhver, der er villig til og i Stand til at dyrke saamegen Jord, at han kan ernære sig og sine, ogsaa skal have Ret til at faa et saadant Jordstykke overladt — en Ret, som for øvrigt slet ikke er saa ukendt herhjemme, idet Loven af 4. Juli 1850 § 1 netop hjemlede Ekspropriation af Jord til Afstaaelse til Boliger for husvilde. En Jordreform af Betydning maa overhovedet, men navnlig i Øjeblikket, have det særlige Formaal at sænke de høje Jordpriser. Ekspropriationsbestemmelsens Betydning i saa Henseende er dog i Virkeligheden klar for enhver nærmere Betragtning. Hvis man nemlig vil hindre, at de store Jordejere, Godsejere og Proprietærer, skal nægte at sælge den overflødige Jord til Priser, der overhovedet er overkommelig for en arbejdende, men ikke kapitalstærk Landbruger, saa er man nødt til i Baggrunden at have Samfundets Ekspropriationsret, som man fuldt ud kan forsvare af Hensyn til Almenvellet, ikke mindst under de øjeblikkelige uheldige, for ikke at sige ulykkelige, Forhold. Alene Adgang til Ekspropriation vil virke gavnligt paa Jordpriserne, selve Retten dertil vil, som jeg før sagde, maaske endda ikke blive benyttet, i hvert Fald ikke i større Omfang.

Det er altsaa efter vor Opfattelse meget beklageligt — og det er af stor Betydning for vor Stilling til hele Lovkomplekset, hvad jeg nærmere var inde paa ved Omtalen af Lovforslaget om Salg af Jord i offentligt Eje —, at nærværende Lovs vigtigste Ekspropriationsbestemmelse foreslaas nedstemt, ogsaa af Venstre. Der sker ved disse Ændringsforslag en saa afgørende Forringelse af hele Lovkomplekset, at jeg vilde have tilraadet at stemme imod de andre Lovforslags Vedtagelse her i Tinget, hvis ikke Forholdet var det, at alle disse Lovforslag hører sammen, hvorfor vi fra vor Side ikke har ment ved vor Stemmeafgivning at burde være med til at hindre, at de ogsaa alle sammen kommer over i Folketinget. Paa den anden Side vil vi efter alt, hvad jeg her har udviklet, under ingen Omstændigheder kunne stemme

for noget af disse Ændringsforslag eller for de Rester af det oprindelige Lovforslag, der bliver tilbage, hvis § 4 med tilhørende Bestemmelser gaar ud. Jeg tillader mig derfor at anbefale, at man stemmer mod samtlige de foreslaaede Ændringer, og at man, særlig hvis Ændringsforslag Nr. 1 skulde blive vedtaget, undlader at stemme for det derefter foreliggende, men ret invalide Lovforslag.

Holdgaard: Som det fremgaar af Betænkningen, maa vi fra vor Side modsætte os de stillede Ændringsforslag, og jeg vil gerne begrunde dette i en ganske kort Omtale af enkelte af de væsentligste af dem.

Der er først Ændringsforslag Nr. 1, der gaar ud paa, at § 4 i Lovforslaget udgaar. Herom sagde nu den ærede Ordfører for Venstre — og det har vi hørt før —, at der kan skaffes Jord nok i det frie Marked. Det er muligt, det ved vi ikke, men der er et andet Synspunkt, som for mig er meget afgørende, og som ogsaa den ærede Ordfører for Socialdemokraterne (Steincke) var inde paa. Naar nu Staten ved Gennemførelsen af det andet Lovforslag kaster Penge ud til Oprettelse af mindre Landbrug, vil det efter min Mening medføre en Forhøjelse af Jordpriserne, og alene af den Grund synes jeg, det er paakrævet at have en Ret til Ekspropriation for det Tilfælde, at der ikke kan skaffes Jord til rimelig Pris i det frie Marked. Vi mener, at man bør søge at sikre sig, at de Penge, som Staten eventuelt giver ud til Oprettelse af mindre Landbrug, kommer de Folk til gode, som de skulde gavne, og ikke Jord-sælgerne, og jeg kan ikke undlade at sige, at jeg fremdeles ikke forstaar den Forkærlighed, som Partiet Venstre har for de store Landejendomsbesiddere i Modsætning til Ejendomsbesidderne i Stationsbyer og paa lignende bebyggede Arealer.

I Ændringsforslag Nr. 2 foreslaas det af et Mindretal, det konservative Folkeparti, at § 5 udgaar. Det maa vi ogsaa modsætte os, med den samme Begrundelse. — Saa er der yderligere Ændringsforslaget Nr. 7, hvor Venstre foreslaar at give § 8 en anden Affattelse, hvorefter Erstatningens Beregning skulde foregaa efter Forordningen af 5. Marts 1845. Jeg tror, at hvis Erstatningsberegningen skal foregaa efter den Forordning, vil det betyde en Fordyring af Jorden, og derfor maa vi fra vor Side modsætte os denne Ændring.

Sluttelig vil jeg gerne tilføje, at der-